

POM11JO

Esi- ja alkuopetus

Kainulainen
Syksy 2015

Fiilikset luennon jäljiltä

Vierailu esiopetusryhmässä tai alkuopetuksessa

Selvitte vierailunne aikana seuraavia asioita

1. oppimisympäristöstä:

- Millainen on esiopetuksen tai alkuluokan oppimisympäristö ja miten se huomioi oppilaiden yksilöllisyyden?
- (Esim: Miten tila on järjestetty ja ”sisustettu” lapsen oppimista ja kasvua tukevaksi? Missä muualla opiskellaan kuin luokahuoneessa? Millaisia materiaaleja ja välineitä käytetään? Millaisia työskentelytapoja käytetään? Millaista vuorovaikutusta työskentelytavat mahdollistavat lasten välillä/aikuisen ja lasten välillä ?)

2. oppisisällöistä:

- Mitä laaja-alaisia oppimiskokonaisuuksia/oppiainesisältöjä/oppiaineita opetukseen sisältyy (vrt. Esiopetuksen opetussuunnitelma ja Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet).

3. opetuksesta:

- Miten lapsikeskeisyys ja/tai opettajajohtoisuus ilmenee?
  - Miten lapsi ja lapsen lähtökohdat otetaan huomioon? Miten toiminta lähtee liikkeelle lapsesta käsin esim. niin, että lapselle merkitykselliset asiat ja kiinnostuksen kohteet sekä lapsen oma aktiivisuus otetaan huomioon?/ Millä tavoin toiminta lähtee liikkeelle tai ohjautuu opettajan toiminnasta käsin?
- Oliko opetuksessa mukana moniammatillisuutta?
  - Esim. luokanopettajan, lastentarhanopettajan, erityisopettajan, erityislasterhanopettajan yhteistyötä.
- Entä samanaikaisopettamisen tai tiimiopettajuuden muotoja?
  - Esim. luokanopettaja/erityisopettaja/lastentarhanopettaja opettavat yhdessä.

4. kasvun ja oppimisen tukemisesta:

- Miten lasten opetusta eriytettiin?
- Miten (ryhmittelyt, sermit, erityisopettajan mukana olo, erilliset tilat ym.) kolmiportaisen tuen järjestäminen oppilasryhmässä toteutui?
  - Saitko selville kuka lapsista on yleisen / tehostetun / erityisen tuen piirissä?

Vierailujen (ja koonnin) antia

- Mitä saitte selville? Mikä
  - innosti?
  - kiinnosti?
  - ihmetytti?
  - ärsytti?
- Muuta yhteisesti puresskeltavaa vierailujen perusteella?
- Avautuiko kokonaisopetuksen/eheytytyn opetuksen maailma?

Kokonaisopetus (Halonen 2011)

Vrt. eheytetty opetus ja ilmiölähtöisyys...

Eri oppiaineisiin sijoittuvat oppisisällöt, mutta samaan aiheeseen liittyvä aines kootaan kokonaisuudeksi.

Tavoite: vähentää ainejakoisuutta ja auttaa lasta jäsentämään kokonaisuuksia

Etuja:

- oppimismotivaatio kasvaa,
- tukee kielellistä kehitystä,
- oppimistulokset paranevat (heikot hyötyy eniten),
- lisää opetusaikaa kun päällekkäisyydet poistuvat,
- oppiaines jäsentyy paremmin,
- työskentelyn pitkäjänteisyys kehittyy,
- opettajalla mahdollisuus käyttää omia vahvuuksiaan,
- opettajien yhteistyö lisääntyy

Eheytetty opetus (Halonen 2011)

Opetus rakentuu kokonaisuuksien varaan siten, että oppiminen liitetään lapsen elämänpiiriin ja sillä on välitöntä merkitystä lapselle

VRT. Ilmiölähtöisyys...

Keskeisiä piirteitä:

- Yhteisvastuullinen kasvatus
- Elinikäisen oppimisen perustaidot
- Prosessikeskeiset ops:it ja työtavat
- Vuorovaikutteisuus oppimisen perusta
- Maailmankuvaa laajentavat sisällöt
- Kannustava ja prosessikeskeinen arviointi

Eheytyt esi- ja alkuopetuksessa

(Halonen 2011)

- **Jatkumo** esiopetuksesta alkuopetukseen
- Lasten tarpeista nousevat tavoitteet
- Opetuksen teemojen rakentaminen **ajattelutaitoja ja analyysitaitoja** tukeviksi ts. pohjana prosessitavoitteet, joita sisällöt palvelevat
- **Lapsilähtöinen pedagogiikka:**
  - a) Lähikehityksen vyöhykkeellä toimiminen
  - b) Lasten kiinnostuksen kohteet ja kokemukset
  - c) Prosessikeskeiset yhteistoiminnalliset toimintatavat mm. leikki, sadut, projektit, tutkiva oppiminen
  - d) Lasten panosta mukana suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa kehitystasonsa mukaan

Pohdittavaksi

- Mitä mahdollisuuksia käsityksenne mukaan esi- ja alkuopetus tarjoaa luokanopettajalle 3. luokalta eteenpäin?
- Millaisia haasteita käsityksenne mukaan esi- ja alkuopetus tarjoaa luokanopettajalle 3. luokalta eteenpäin?
- Miksi kokonaisopetus ei (yleensä) jatku / opetus ei (yleensä) ole eheytettyä alkuopetuksen jälkeen?
- Muuta...?

Esi- ja alkuopetuksen tehtävät

(Halonen 2011)

Esiopetus:

- Edistää suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä: *fyysinen, psyykkinen, kognitiivinen, emotionaalinen kehitys*
- Ennalta ehkäistä oppimisvaikeuksia

Alkuopetus:

- Kehitetään valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten: *lukutaito, kirjoitustaito, laskutaito, oppimis- ja työskentelytaidot, sosiaaliset taidot*

Esi- ja alkuopetuksen tavoitteet (Halonen 2011)

Esiopetus:

- määräytyy lapsen **yksilöllisistä** tarpeista ja yhteiskunnan tarpeista
- myönteinen minäkuva
- perustietoja, -taitoja ja valmiuksia
- oppimisen taidot
- oppimisen ilo
- yhteiset pelisäännöt
- itsehallinta, arjesta selviytyminen, vastuu
- kieli- ja kulttuuri-identiteetti, itseilmaisu
- suhde ympäristöön

Alkuopetus:

- Määräytyy **perusopetuksen yleisistä** tavoitteista
- myönteinen minäkuva
- usko omaan kykyihinsä oppia
- oppimisen ilo
- perustietoja ja -taitoja eri sisältöalueilta
- vastuu omasta oppimisesta
- työskentelytaidot yksin ja ryhmässä
- kriittinen tiedonhankinta
- yhteisön jäseneksi kasvaminen, vastuu
- kieli ja kulttuuri
- suhde ympäristöön

Keskeiset sisältöalueet / oppiaineet

Esiopetus:

- Kieli ja vuorovaikutus
- Matematiikka
- Ympäristö- ja luonnontieto
- Etiikka ja katsomus
- Fyysinen ja motorinen kehitys sekä terveys
- Taide ja kulttuuri

Alkuopetus:

- Äidinkieli ja kirjallisuus
- Matematiikka
- Ympäristö- ja luonnontieto
- Uskonto/ET
- Liikunta

- Musiikki, kuvataide, käsityö